

PRIPOROČILA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 27. marca 2013

o prisotnosti toksinov T-2 in HT-2 v žitih in žitnih proizvodih

(Besedilo velja za EGP)

(2013/165/EU)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Toksina T-2 in HT-2 sta mikotoksina, ki ju proizvajajo različne vrste gliv iz rodu *Fusarium*. Toksin T-2 se hitro presnavlja v številne produkte, pri čemer je toksin HT-2 glavni metabolit.
- (2) Znanstveni odbor za onesnaževalce v prehranjevalni verigi (odbor CONTAM) Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) je sprejel mnenje o zahtevi Komisije glede tveganj za zdravje živali in javno zdravje, povezanih s prisotnostjo toksinov T-2 in HT-2 v živilih in krmi⁽¹⁾.
- (3) Odbor CONTAM je določil skupinski dopustni dnevni vnos (TDI), in sicer 100 ng/kg telesne teže za skupno količino toksinov T-2 in HT-2. Ocene kronične prehranske izpostavljenosti ljudi skupni količini toksinov T-2 in HT-2, ki temeljijo na razpoložljivih podatkih o prisotnosti, so za populacije v vseh starostnih skupinah nižje od TDI, tako da ne gre za neposredno nevarnost zdravju.
- (4) Glede tveganja za zdravje živali je odbor CONTAM sklenil, da se za prežvekovalce, zajce in ribe trenutna ocenjena izpostavljenost toksinoma T-2 in HT-2 šteje za malo verjetno nevarnost zdravju. Za prašiče, perutnino, konje in pse ocene izpostavljenosti toksinoma T-2 in HT-2 kažejo, da je tveganje škodljivih učinkov

za zdravje majhno. Mačke so med najobčutljivejšimi živalskimi vrstami. Zaradi omejenih podatkov in resnih škodljivih učinkov za zdravje pri majhnih odmerkih ni bilo mogoče določiti ravni NOAEL oziroma LOAEL. Zato se to priporočilo ne uporablja za hrano za mačke, za katero bodo določeni strožji ukrepi.

- (5) Poleg tega je odbor CONTAM sklenil, da je prenos toksinov T-2 in HT-2 iz krme v živila živalskega izvora omejen in torej le zanemarljivo prispeva k izpostavljenosti ljudi.
- (6) Ob upoštevanju ugotovitev znanstvenega mnenja in velikih razlik v prisotnosti toksinov T-2 in HT-2 iz leta v leto je primerno zbrati več podatkov o toksinih T-2 in HT-2 v žitih in žitnih proizvodih ter več informacij o vplivih predelave živil (npr. kuhanja) in kmetijskih dejavnikov na prisotnost toksinov T-2 in HT-2. Poleg tega je treba pridobiti več informacij o različnih dejavnikih, ki vodijo do razmeroma velikih vsebnosti toksinov T-2 in HT-2 v žitih in žitnih proizvodih, da bi bilo mogoče opredeliti ukrepe, ki jih je treba sprejeti za preprečitev oziroma zmanjšanje prisotnosti toksinov T-2 in HT-2 v žitih in žitnih proizvodih. Opraviti je treba preiskave, da bi se zbrale informacije o dejavnikih, ki vodijo do razmeroma velikih vsebnosti toksinov T-2 in HT-2 v žitih in žitnih proizvodih, ter o vplivih predelave krme in živil. Toksinov T-2 in HT-2 na podlagi razpoložljivih podatkov ni v rižu in riževih proizvodih oziroma ju je v njih zelo malo, zato je te proizvode primerno izključiti s področja uporabe tega priporočila.
- (7) Rezultati spremljanja žit in žitnih proizvodov bodo uporabljeni za oceno sprememb in trendov izpostavljenosti ljudi in živali toksinoma T-2 in HT-2. Zato je primerno uporabiti analitske metode z zadostno občutljivostjo.
- (8) Za usmerjanje pri vprašanju, v katerih primerih bi bilo ustrezno izvesti take preiskave, je primerno zagotoviti okvirne vrednosti, ob preseganju katerih bi bilo izvajanje

⁽¹⁾ Odbor EFSA za onesnaževalce v prehranjevalni verigi (CONTAM); Znanstveno mnenje o tveganjih za zdravje živali in javno zdravje, povezanih s prisotnostjo toksinov T-2 in HT-2 v živilih in krmi. EFSA Journal 2011; 9(12): 2481. [187 str.] doi:10.2903/j.efsa.2011.2481. Na voljo na spletu: www.efsa.europa.eu/efsajournal.

zadevnih preiskav ustrezno. Za določitev teh okvirnih vrednosti so bili uporabljeni podatki o prisotnosti, ki so na voljo v podatkovni zbirki agencije EFSA. Pri izvajanju preiskav je zelo pomembna sledljivost.

- (9) Leta 2015 bi bilo treba pripraviti oceno zbranih informacij v okviru tega priporočila. Podatki o spremljanju, pridobljeni na podlagi tega priporočila, bodo omogočili tudi boljše razumevanje razlik v prisotnosti toksinov T-2 in HT-2 iz leta v leto v najrazličnejših žitnih proizvodih, dejavnikov, ki vodijo do večjih vsebnosti, ter ukrepov, ki bi jih bilo mogoče sprejeti za preprečitev ali zmanjšanje prisotnosti toksinov T-2 in HT-2, vključno s kmetijskimi dejavniki in predelavo –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

1. Države članice bi morale ob dejavnem sodelovanju nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo in živilske dejavnosti spremljati prisotnost toksinov T-2 in HT-2 v žitih in žitnih proizvodih. Za namene tega priporočila riž ne spada med žita in riževi proizvodi ne spadajo med žitne proizvode.
2. Države članice bi morale spodbujati sočasno analiziranje vzorcev za prisotnost toksinov T-2 in HT-2 ter drugih toksinov gliv iz rodu *Fusarium*, kot so deoksinivalenol, zearalenon in fumonizin B1 + B2, da bi bilo mogoče oceniti obseg prisotnosti.

Če uporabljena analitska metoda to omogoča, bi bilo primerno analizirati tudi prikrite mikotoksine, zlasti mono- in di-glikozilirane konjugate toksinov T-2 in HT-2.

3. Vzorčenje in analiza žit in žitnih proizvodov, namenjenih za prehrano ljudi, bi se morala izvajati v skladu z določbami Uredbe Komisije (ES) št. 401/2006 z dne 23. februarja 2006 o določitvi metod vzorčenja in analiz za uradni nadzor vsebnosti mikotoksinov v živilih⁽¹⁾, zlasti v skladu z:

— delom B Priloge I za vzorčenje žit in žitnih proizvodov,

— točko 4.3.1(g) Priloge II – Izvedbena merila za analizo toksinov T-2 in HT-2. Meja določanja (LOQ) po možnosti ne bi smela biti večja od 5 µg/kg za posamičen

toksin T-2 ali HT-2, razen pri nepredelanih žitih, pri katerih bi morala LOQ po možnosti znašati največ 10 µg/kg za posamičen toksin T-2 ali HT-2. Če se uporabi analitična presejalna metoda, meja zaznavnosti po možnosti ne bi smela biti večja od 25 µg/kg za skupno količino toksinov T-2 in HT-2.

Postopek vzorčenja, ki ga uporabi nosilec živilske dejavnosti, lahko odstopa od določb Uredbe (ES) št. 401/2006, vendar bi moral biti reprezentativen za vzorčeni lot.

4. Vzorčenje in analiza žit in žitnih proizvodov, namenjenih za krmo in krmne mešanice, bi se morala izvajati v skladu z določbami Uredbe Komisije (ES) št. 152/2009 z dne 27. januarja 2009 o določitvi metod vzorčenja in analitskih metod za uradni nadzor krme⁽²⁾. Meja določanja (LOQ) po možnosti ne bi smela biti večja od 10 µg/kg za posamičen toksin T-2 ali HT-2. Če se uporabi analitična presejalna metoda, meja zaznavnosti po možnosti ne bi smela biti večja od 25 µg/kg za skupno količino toksinov T-2 in HT-2.

Postopek vzorčenja, ki ga uporabi nosilec dejavnosti poslovanja s krmo, lahko odstopa od določb Uredbe (ES) št. 152/2009, vendar bi moral biti reprezentativen za vzorčeni lot.

5. Države članice bi morale ob dejavnem sodelovanju nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo in živilske dejavnosti izvajati preiskave za opredelitev dejavnikov, ki vodijo do teh vsebnosti nad okvirno vrednostjo, ter določiti ukrepe, ki bi jih bilo treba sprejeti za preprečitev ali zmanjšanje take prisotnosti v prihodnje. Te preiskave bi bilo treba v vsakem primeru opraviti, če se v žitih in žitnih proizvodih v nekem obdobju večkrat odkrijejo vsebnosti toksinov T-2 in HT-2, ki presegajo okvirne vrednosti iz Priloge k temu priporočilu. Vzorec in analiza zaradi pridobivanja več informacij o različnih dejavnikih, tudi kmetijskih, ki vodijo do razmeroma velikih vsebnosti toksinov T-2 in HT-2 v žitih in žitnih proizvodih, bi morala biti usmerjena v žita in žitne proizvode iz prve predelave.

6. Države članice bi morale ob dejavnem sodelovanju nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo in živilske dejavnosti izvajati preiskave o vplivih predelave krme in živil na prisotnost toksinov T-2 in HT-2. Te preiskave bi bilo treba v vsakem primeru opraviti, če se v žitnih proizvodih v nekem obdobju večkrat odkrijejo vsebnosti toksinov T-2 in HT-2, ki presegajo okvirne vrednosti.

⁽¹⁾ UL L 70, 9.3.2006, str. 12.

⁽²⁾ UL L 54, 26.2.2009, str. 1.

7. Države članice bi morale zagotoviti, da se rezultati analiz redno pošiljajo agenciji EFSA za vključitev v enotno podatkovno zbirko in da se izsledki preiskav vsako leto predložijo Evropski komisiji, prvič do decembra 2013. Pripravljeno bo navodilo za zagotovitev enotne uporabe tega priporočila in primerljivega poročanja o izsledkih preiskav.

V Bruslju, 27. marca 2013

Za Komisijo

Tonio BORG

Član Komisije

PRILOGA

Okvirne vrednosti za žita in žitne proizvode (*) (**)

	Okvirne vrednosti za skupno količino toksinov T-2 in HT-2 (µg/kg), nad katerimi oziroma ob preseganju katerih bi bilo treba izvajati preiskave, vsekakor pa v primeru večkratnih odkritij (*)
1. Nepredelana žita (***)	
1.1 ječmen (vključno s pivovarskim ječmenom) in koruza	200
1.2 oves (neoluščen)	1 000
1.3 pšenica, rž in druga žita	100
2. Žitno zrnje za neposredno prehrano ljudi (****)	
2.1 oves	200
2.2 koruza	100
2.3 druga žita	50
3. Žitni proizvodi za prehrano ljudi	
3.1 ovseni otrobi in kosmiči	200
3.2 žitni otrobi razen ovsenih otrobov, ovseni mlevski proizvodi razen ovsenih otrobov in kosmičev ter koruzni mlevski proizvodi	100
3.3 drugi žitni mlevski proizvodi	50
3.4 žitni kosmiči, vključno z ekstrudiranimi	75
3.5 kruh (vključno z majhnimi pekovskimi izdelki), pecivo, piškoti, prigrizki iz žita, testenine	25
3.6 žitne kašice za dojenčke in majhne otroke	15
4. Žitni proizvodi za krmo in krmne mešanice (*****)	
4.1 ovseni mlevski proizvodi (luske)	2 000
4.2 drugi žitni proizvodi	500
4.3 krmne mešanice razen hrane za mačke	250

(*) Vrednosti v tej prilogi so okvirne vrednosti, ob preseganju katerih, zlasti pa v primeru večkratnih odkritij, bi bilo treba izvajati preiskave v zvezi z dejavniki, ki vodijo do prisotnosti toksinov T-2 in HT-2, ali vplivi predelave krme in živil. Okvirne vrednosti temeljijo na podatkih o prisotnosti, ki so na voljo v podatkovni zbirki agencije EFSA in predstavljeni v njenem mnenju. Okvirne vrednosti niso vrednosti za varnost krme in živil.

(**) Za namene tega priporočila riž ne spada med žita in riževi proizvodi ne spadajo med žitne proizvode.

(***) Nepredelana žita so žita, ki niso bila mehansko ali toplotno obdelana, razen v postopkih sušenja, razvrščanja in čiščenja.

(****) Žitno zrnje za neposredno prehrano ljudi je žitno zrnje, ki je bilo predmet postopkov sušenja, čiščenja, luščenja in razvrščanja ter za katero pred nadaljnjo predelavo v živilski verigi ne bo uporabljen noben nadaljnji postopek čiščenja in razvrščanja.

(*****) Okvirne vrednosti za žita in žitne proizvode, namenjene za krmo in krmne mešanice, se nanašajo na krmo z 12-odstotno vsebnostjo vlage.